

Sanat haltuun

Suomen kielen suurkuluttajana käytän todella paljon Kotimaisten kielten keskuksen eli Kotuksen julkaisemaa Kielitoimiston sanakirjaa. Tuohon mainioon ja vieläpä kaikille ilmaiseen verkkojulkaisuun on koottu yli satatuhatta hakusanaa. Mukana on tietoa sanojen merkityksestä, taivutuksesta ja esimerkkejä sanojen käytöstä.

Kun laadin ristikkoa, haluan usein varmistua sanojen oikeinkirjoituksesta ja merkityksistä. Vihjeitä keksissä taas voi olla hyötyä löytää tutuille sanoille sekä synonyymejä että homonyymejä. Ajatellaanpa vaikka sanojen LAKKA, KUUSI, VUORI tai VIINI lukuisia eri merkityksiä.

Sanan löytyminen Kielitoimiston sanakirjasta on hyvä merkki siitä, että sana ylipäänsä on olemassa. Toisaalta sanan puuttuminen ei todellakaan välttämättä tarkoita sitä, että sanaa ei olisi olemassa. Sanakirjaan ei ole mahtunut suinkaan kaikkia kieleemme hienoja sanoja, joihin risti-

koissakin usein törmäämme.

Sanakirjassa hakuehtojen "virittely" on mahdollista. Jokerimerkkien avulla voidaan näppärästi hakea vaikkapa kaikki d-kirjaimella alkavat 24-kirjaimiset sanat. Niitäkin löytyy, kokeilkaa ihmeessä!

Välillä tarvitsee löytää tiettyihin kirjaimiin päättyviä sanoja. Tällöin voi löytää esimerkiksi adjektiiviystävykset MUHKEA, NAHKEA ja ROHKEA. Ja jokaisen sanan takaa löytyy edelleen uusia merkityksiä ja synonyymejä ynnä muuta. Mielikuvitus lähtee laukkaamaan ja laadinta saa taas uusia suuntia.

Joskus sanahakujen kanssa seikkaillessa törmää lähes runollisiin hakutuloksiin. Nelikirjaimiset d:llä alkavat sanat ovat muuten melkein tylsiä, mutta DADA, DINO ja DÖDÖ kuulostavat sympaattisilta lastenkirjan hahmoilta.

Kielitoimiston sanakirjaa päivitetään jatkuvasti. Uutta sanastoa lisätään ja vanhojen sanojen tietoja uudistetaan. Suomen kieleen tulee jatkuvasti uusia sanoja ja vanhat sanat saavat uusia merkityksiä.

Pasi Paavilainen

pasi.paavilainen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoihmisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi